

*Требушкін Р. В.
(м. Покровськ)*

ПРАКТИЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Актуальність досліджень сучасних процесів децентралізації влади неможливо усвідомити без проведення громадянських слухань й вивчення перш за все їх ставлення до таких важливих процесів. Фактично, держава поставила задачу об'єднати громади так, як цього бажає саме суспільство, причому принципи такого процесу різні: економіка, транспорт, логістика, культура тощо. Проте, на наш погляд, у цьому процесі варто орієнтуватися на ідеї члена Гельсінської спілки Олекси Тихого, який пропонує виховувати й навчати дітей, які б у майбутньому не стали міщанами й бюрократами [1]. Тобто, необхідно відійти від уявлення того, що територія проживання людей виключно має приносити «надприбуток» (міщанство) та мати бюрократичну «чіткість» – враховувати інтереси тих, хто має інструменти влади. Навіть в одних науках гуманітарного циклу (філософія, політологія, правознавство) робиться акцент на статусі та регламентації діяльності місцевого самоврядування у контексті його співвідношення з діючим законодавством (юридичні); інший спектр наукового знання (економіка, фінанси, банківська справа) розглядає його як суб'єкт господарювання з власними майновими правами та фінансовими гарантіями зі сторони держави (економічні).

На наш погляд, бракує третього напрямку, виховного, патріотичного – децентралізацію слід розглядати як практичну реалізацію демократичних цінностей прямого народовладдя, оскільки громадянам надається реальна можливість за допомогою держави здійснювати функції не тільки управління територіями, а ще культурного розвитку, збереження унікальної самобутньої ідентифікації кожного населеного пункту. Назване свідчить про те, що місцеве самоврядування постає як комплекс двох рівнів процедур: це нормативно-правові (виконання Закону України «Про децентралізацію») й по-друге, економіко-правовий дуалізм прояву його природи регіонального розвитку. По-перше, це інтеграція інститутів громад (наприклад, інститут сільських старост) до структурних одиниць органів центральної влади, які й наділяють місцеве самоврядування бажаною автономією; по-друге, це факт самого залучення громадян до державного управління в межах певної території та наданої компетенції [2, р. 168–169]. По-друге, функціонування місцевого самоврядування як ефективного елемента управління та його автономність є повністю залежними від дій центрального уряду (мається на увазі не питання юридичного статусу, який наголошує підтримку зі сторони держави, а виключно виконання функцій з економічної діяльності та виконання соціальних гарантій). У цьому контексті, що функціонування місцевого самоврядування за наглядом та підтримкою зі сторони держави багато в чому вирішує низку фундаментальних проблем державного лише проблем управління: по-перше, держава та місцеве самоврядування діють в одному політико-правовому

колі, де держава надає повноваження та компетенцію, місцеве самоврядування – ефективність їх виконання; по-друге, місцеве самоврядування постає як дуалістична модель державного управління, сутність якої полягає у тому, що з однієї сторони, воно має реалізовувати інтереси громадян у відповідності з чинним законодавством, а з іншої сторони – акумулювати когнітивні зв'язки між інституціями державної влади та процедурами з недержавного управління на структурному рівні політичної системи. При цьому, варто додати, що місцеве самоврядування у цьому відношенні вирішуючи проблеми економічних, соціально-політичних, модернізаційних, глобальних та інших процесів, що у свою чергу веде до формування універсальну на базі нього певного політичного інституту, який має власну політичну, економічну, нормативно-правову, фінансову, господарську та іншу природу [3, с. 44]. Акцент названої моделі здійснюється на вирішенні фундаментальної проблемі компетентності, освіченості та фаховості представників місцевої громади в питаннях державного управління місцевими справами, де політизація самоврядування криється в двох аспектах: де-факто, критерії фаховості представників місцевих громад встановлює та здійснює аудит безпосередньо центральний уряд, від оцінки якого й залежить наповнення повноважень та розподілення ресурсів для їх здійснення; по-друге, передача повних або часткових повноважень місцевим громадам відбувається як на горизонтальному так й вертикальному рівні, що найчастіше створює значні труднощі у комунікації в органах місцевого та

державного управління при вирішенні місцевих питань та проблем [4, с. 47].

Таким чином, вказана модель має інший різновид свого практичного застосування, а саме – деконцентрацію владних повноважень між структурними підрозділами інституцій місцевого самоврядування, де центральним постає питання невтручання в їх діяльність органів державної влади, яка можлива лише за умови не комерційної й неприбуткової діяльності всієї системи місцевого самоврядування, що може також стати фактором загострення й політизацій діяльності між центрами та регіонами [5, с. 89–90]. Незважаючи на те, що вивчення питання політизації місцевого самоврядування криється в аспектах виконання ним державно-управлінських функцій в межах наданої компетенції, але це не повною мірою відображає всю специфіку його діяльності й факторів політизації [6, с. 50]. Таким чином, залишається невирішеною проблема всіх можливих альтернатив та політичних рішень, які дозволять утворити найбільш ефективну, дослідницьку модель полідисциплінарного вивчення місцевого самоврядування як інституту політичної системи, політико-правової традиції, ефективного механізму з виконання управлінських функцій на містах тощо.

Як показує наш науковий пошук, дослідники з проблематики місцевого самоврядування, як зарубіжної так й вітчизняної наукової традиції намагаються крізь призму нормативотворчості пояснювати як природу місцевого самоврядування (вивчення його офіційного статусу, аналіз його місця в політичній системі, комплексний порівняльний аналіз нормативних практик

розширення повноважень місцевого самоврядування тощо), так й адміністративно-управлінський аспект його діяльності крізь призму підвищення фаху місцевих чиновників як найвищого критерію ефективності функціонування інституцій місцевого самоврядування, які в нормативному сенсі є громадянськими й представницькими (тобто, фаховий рівень управлінців є важливим, а не обов'язковим критерієм в оцінках діяльності місцевого самоврядування). Тому, на наш погляд, відчувається брак виховних ідеалів Олекси Тихого, оскільки існує реальна загроза того, що децентралізація влади може перетворити громади у майнові мастки зацікавлених осіб, які виконують не тільки частину Закону України «Про децентралізацію», а при ігноруванні волі громад може настати й розірвання зв'язків соціокультурних, які формувалися століттями між містами та селами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тихий О. Думки про рідний донецький край /О. Тихий// [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://drohobychanyn.io.ua/s98292/oleksa_tihiy_quotdum_ki_pro_ridniy_doneckiy_krayquot

2. Gabor Bekes Clusters, Science Parks and Regional Development (Strategies and Policies in Hungary). Presentation at UNECT TOS-ICP Geneva 14 February, 2008. – 416 p.

3. Рибчинська Л. Концептуальні підходи до формування кластерів на Хмельниччині / Л.Рибчинська// Економіст. – 2008. – № 10. – С.44–46.

4. Березинський В. П. Політична самоорганізація громад: сутність явища, синергія ефектів, форми

прояву [текст] : Монографія / В. П. Березинський. – К. : Освіта, 2013. – 320 с.

5. Дробот І. Гарантування місцевого самоврядування: теоретико-методологічний аспект. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2006. – 249 с.

6. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико історичний і порівняльно-правовий аналіз. Навч. посіб. – К: КНТ, 2010. – 232 с.

*Федь В. А.
(м. Слов'янськ)*

КУЛЬТУРОТВОРЧА ДИНАМІКА В СВІТОГЛЯДНІЙ СИСТЕМІ ОЛЕКСИ ТИХОГО: ВІД ЯНИЧАРА ДО УКРАЇНЦЯ ТА ВІД МОНОЛОГУ ДО ДІАЛОГУ

Сім років –
Чи не здається замало?
Як задля семи кроків –
Чи не здається чимало?
Сім кроків становлення українства...
Тихо, тихо,
Бо десять –
То лихо
Бо «Мова народу – народ»:
Шукай народе свій шлях як патріот.

Олекса Тихий став тим сином свого народу завдяки якому народ продовжує своє майбуття. Великий